

Rolmodellen

Gedurende ons leven spelen rolmodellen een belangrijke rol, vooral voor kinderen en adolescenten. Regelmatig verschijnen er artikelen in de krant of nieuwsitems over het belang van mannen als rolmodellen in het (basis)onderwijs of het belang van vrouwelijke rolmodellen in de (top)sport en in leidinggevende functies. In mijn eigen leven kan ik diverse rolmodellen noemen die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan mijn persoonlijke en professionele ontwikkeling, zoals verschillende docenten in het basis- en voortgezet onderwijs en een aantal van mijn voetbaltrainers uit mijn jeugd. Als het mijn professionele ontwikkeling betreft denk ik terug aan enkele collega's uit mijn eerste werk als psycholoog en verschillende docenten en supervisors die ik tijdens mijn ggz- en kp-opleiding had. Mensen die voor mij een voorbeeld waren, naar wie ik opkeek en door wie ik geïnspireerd raakte en mij direct of indirect motiveerden en daarmee een positieve invloed hadden op mijn ontwikkeling.

Interessant genoeg is er weinig geschreven over rolmodellen binnen de ggz, terwijl dit ook zeer relevant is voor het opleiden van collega's, al dan niet binnen de BIG-opleidingen. Specifieke onderzoeken over rolmodellen binnen de opleiding tot psycholoog of de

BIG-opleidingen ontbreken. Een eerste snelle zoektocht via google met de termen rolmodellen, opleiding, psychologen levert alleen artikelen op over de diverse rollen binnen de BIG-opleiding, maar niets inhoudelijks over het belang van rolmodellen. Een iets gerichtere zoektocht binnen de Nederlandse vakliteratuur levert een handvol artikelen op over supervisie, waarbij bijvoorbeeld door collega's Perquin en Koementas-de Vos (2024) genoemd wordt dat de werkbegeleider een rolmodel is. Het feit dat dit op deze manier aandacht krijgt herken ik uit mijn eigen opleiding tot supervisor, waarbij stilgestaan werd bij eigen rolmodellen op het gebied van supervisie. Ook zelf besteed ik in mijn onderwijs aandacht aan de eigen rolmodellen van toekomstige supervisors en werkbegeleiders. Echter, studies die specifiek inzoomen op het belang van rolmodellen binnen de BIG-opleidingen ontbreken.

Studies gericht op rolmodellen in de medische wereld en de opleiding tot arts zijn wel aanwezig, zowel binnen de internationale als nationale literatuur. In een recente studie van Spaans en collega's (2025) is het belang van rolmodellen in de opleiding en ontwikkeling van toekomstig artsen binnen Nederlandse UMC's onderzocht, waarbij specifiek gekeken wordt naar overeenkomsten en verschillen

tussen geneeskundestudenten met en zonder migratieachtergrond. Interessant aan deze studie zijn niet alleen de bevindingen, maar ook de inleiding van het artikel. De auteurs stellen hierin dat de inzet van rolmodellen een gevestigde lesmethode is in het medisch onderwijs, waarbij geneeskundestudenten leren door meer ervaren artsen te observeren. Ook spelen rolmodellen een belangrijke rol in de socialisatie van studenten, de ontwikkeling van hun professionele identiteit en de latere keuze van hun medische specialisme en daardoor vormen zij een krachtige factor in het medisch onderwijs (Spaans et al., 2025).

Terugkomend op de bevindingen van deze studie blijkt dat studenten met een migratieachtergrond net zoveel rolmodellen hebben als hun medestudenten zonder migratieachtergrond en ze zoeken vergelijkbare eigenschappen in hun rolmodellen, zoals deskundigheid en betrokkenheid. Een belangrijk verschil bleek te zijn dat studenten met een migratieachtergrond vaak rolmodellen missen in wie zij zichzelf herkennen. Voor beide groepen is een rolmodel met een gedeelde achtergrond belangrijk. Tot slot benadrukken de auteurs het belang van rolmodellen in de opleiding van geneeskundestudenten tot arts en kan herkenning in een rolmodel bijdragen aan motivatie, zelfvertrouwen en professionele ontwikkeling, waarbij diversiteit binnen de opleiding dus ook vraagt om diversiteit onder de opleiders.

Eerder schreef ik in mijn redactioneel van het maanummer van 2021 over de traditie van *Groepen* om regelmatig een themanummer rondom een congres, persoon of onderwerp uit te brengen (Vitale, 2021). Zo hebben we sindsdien een themanummer gehad over

ouderen in 2022 en in 2024 een gezamenlijk themanummer met het Tijdschrift voor Psychotherapie. In de lijn met deze traditie is er nu ook in 2025 een themanummer. Ditmaal over een voor groepspsychotherapeuten minder bekend persoon, namelijk Leopold Vansina, op basis van de bijdragen in dit themanummer van *Groepen* een duidelijk rolmodel, inspirator en voorbeeld. Niet alleen voor onze gastredacteur, Sandra Schruijer, maar ook voor haar collega's die hebben bijgedragen aan dit nummer. Schruijer, vaste columnist van *Groepen* en hoogleraar Organisatiewetenschap aan de Utrecht University School of Governance, en haar collega's schrijven over het werk en leven van Leopold Vansina en specifiek over zijn bijdrage aan de ontwikkeling van het vakgebied van de groepsdynamische processen binnen organisaties en tussen organisaties.

De redactie is Sandra Schruijer zeer dankbaar voor de al langer bestaande samenwerking in *Groepen* en haar bijdrage aan dit boeiende themanummer. Voorafgaand aan de bijdragen rondom Vansina neemt Marc Daemen, voorzitter van de NVGP, de lezer mee in de ontwikkelingen rondom groepspsychotherapie binnen de huidige ggz.

Hopelijk zet het themanummer daarnaast ook aan tot reflectie over eigen rolmodellen in de opleiding tot en het werk als groepspsychotherapeut; collega's en docenten die voor uw eigen vorming belangrijk zijn geweest of nog steeds zijn. Vergeet dan ook niet om na te denken over voor wie uzelf rolmodel bent (geweest) binnen ons vakgebied. ■

Salvatore Vitale

Refereren aan:

.....
Vitale, S. (2025). Rolmodellen. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 20(3), p. 5-7.

Literatuur

.....
Perquin, N. & Koementas-de Vos, M. (2024). Het 'Huis van leerdomeinen en leerinterventies'. Een integra-
tief en praktisch leermodel voor begeleiding in de ggz. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 50(5), p. 344-360.

Spaans, I., de Klein, R., Groot, P. & Dilaver, G.(2025). 'A role model is someone who...' A multi-institutional
study of clinical role models according to ethnic minority and majority medical students. *Medical Science
Educator*, 35, p. 1399-1410.

Vitale, S. (2021). Tradities. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 16(1), p. 5.
.....